

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.IX.30.434/2008/6.szám

A Magyar Köztársaság Nevében !

A Legfelsőbb Bíróság dr. Kiss Péter ügyvéd által képviselt felperesnek, I. r. és II. r. alperesek ellen kártérítés megfizetése iránt a Baranya Megyei Bíróságnál 9.G.21.420/2006. szám alatt indult és másodfokon a Pécsi Ítéltábla Gf.IV.30.228/2007/5. számú ítéletével befejezett perében az említett jogerős közbenső ítélete ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2008. december 2. napján megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Pécsi Ítéltábla Gf.IV.30.228/2007/5. számú közbenső ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a II. r. alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 9600 (kilencezer-hatszáz) forint felülvizsgálati perköltséget.

Ez ellen a közbenső ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felperes mint megrendelő a G. Kft-vel mint vállalkozóval közbeszerzési eljárás lefolytatását követően a városi gyógyfürdő megépítésére vállalkozási szerződést kötött. A szerződés 5.1. pontja szerint a vállalkozó a szerződés 1. számú mellékletében meghatározott ütemezés szerint volt jogosult részszámlák benyújtására, amennyiben a teljesítést műszaki ellenőr és a megrendelő igazolta. A szerződés 2006. február 24-ei módosítása rögzítette, hogy a felperes társberuházóként bevonja az Sz. Kft-t, és módosította a vállalkozási szerződés 5.1. pontjának a részszámlák benyújtására vonatkozó rendelkezéseit is. Kimondta, hogy a részszámlák benyújtásának és befogadásának előfeltétele,

hogy "a vállalkozó a rész-számlában érvényesített összeg alapjául szolgáló teljesítésen túlmenően további 15 % teljesítését az önkormányzat műszaki ellenőre és az E. Bank műszaki ellenőre igazolja".

A G. Kft. 2006. január 10-én kiállította 149,209.726 Ft-ról 3. sorszámú részszámláját azzal, hogy a teljesítési határidő 2006. március 22-e. Ugyancsak 2006. január 10-én teljesítés-igazolás kiállítására is sor került, melyet a B. Kft. nevében eljáró személy műszaki ellenőrként írt alá, azzal hogy a G. Kft. az abban felsorolt munkák elvégzésére tekintettel jogosult a bruttó 149,209.726 Ft összegű 3. részszámla benyújtására.

Az I. r. alperes a G. Kft. számlavezető bankja, a felperes pénzforgalmi számláját pedig a II. r. alperes vezeti. A G. Kft. 2006. szeptember 15-én 149,209.726 Ft összegről azonnali beszédési megbízást juttatott el az I. r. alpereshez. Az I. r. alperes azt a II. r. alpereshez továbbította, amely ugyanezen a napon 149,209.726 Ft-tal a felperes számláját megterhelte.

A felperes keresetében 149,209.726 Ft és ennek kamatai tekintetében kártérítés címén kérte az alperesek egyetemleges marasztalását. Az alperesek kártérítési felelősségét arra alapította, hogy az inkasszó érvényesítése nem felelt meg a közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény (Kbt.) 305.§ (2) bekezdésében, illetve a vállalkozási szerződés 5.1. pontjában írtaknak.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság 15. sorszámú rész- és közbenső ítéletével az I. r. alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasította, továbbá megállapította, hogy a II. r. alperessel szemben előterjesztett kereset jogalapja fennáll.

Álláspontja szerint az I. r. alperes az azonnali beszédési megbízás befogadására és továbbítására vonatkozó rendelkezéseket a megbízás teljesítése során nem sértette meg, csak a formai követelmények fennállását kellett vizsgálnia, a felperest ért kár előidézésében semmiféle szerepe nem lehetett.

A II. r. alperesnek, - amely a Ptk. 529.§-a szerinti bankszámla-szerződést kötött a felperessel - mint megbízottnak a Ptk. 474.§ (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően vizsgálnia kellett a fizetési megbízások szabályszerűségét és pedig az alaki kellékeken túl azt is, hogy a beszédési megbízás megfelel-e a felek szerződésének, illetve a Kbt. 305.§ (2) bekezdésében írtaknak. A II. r. alperes annak ellenére, hogy a felperes részére hitelt folyósított a perbeli beruházáshoz és ennek folytán ismerte a perbeli vállalkozási szerződés rendelkezéseit is, nem észlelte, hogy az azonnali beszédési megbízáshoz csatolt teljesítési igazolásról hiányzott a felperes mint ajánlatkérő teljesítést igazoló nyilatkozata. A Ptk. 529.§ (1) bekezdésébe ütközően,

szabálytalanul terhelte meg a felperes számláját, és ezzel a felperesnek kárt okozott.

A II. r. alperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság érdemben helyes közbenső ítéletét indokolásbeli pontosítással hagyta helyben. Rámutatott arra, hogy mivel a perbeli esetben a G. Kft. a Kbt. 305.§ (2) bekezdésére alapította az azonnali beszédési megbízás benyújtását, a II. r. alperesnek vizsgálnia kellett, hogy a Kbt. 305.§ (2) bekezdésében írt jogszabályi feltételeket a jogosult teljesítette-e. E jogszabályhely szerint az azonnali beszédési megbízás alkalmazásának feltétele, hogy a megrendelő igazolja a szerződésszerű teljesítést, tehát a megbízáshoz csatolni kell a megrendelő által kiállított teljesítés-igazolást. A perbeli esetben azonban a teljesítést igazoló okiratot nem a felperes, hanem a felperes és a társberuházó által megbízott műszaki ellenőr állította ki. Nem volt viszont a beszédési megbízásnak olyan melléklete, amelyből egyértelműen meg lehetett volna állapítani, hogy a B. Kft. a felperes meghatalmazottjaként jogosult a felperes nevében a teljesítés igazolására, a műszaki ellenőr képviseleti jogát sem meghatalmazás, sem megbízási szerződés nem támasztotta alá. Ezért nem teljesíthette volna a II. r. alperes az azonnali beszédési megbízást. A bankszámlaszerződést felróható módon megszegte, kártérítési felelőssége ezért a Ptk. 318.§ (1) bekezdése és 339.§-a alapján fennáll.

Nem tulajdonított jelentőséget annak a másodfokú bíróság, hogy a B. Kft. által adott teljesítésigazolásokat nyújtotta be a felperes a II. r. alpereshez akkor is, amikor a II. r. alperes a közte és a felperes közötti kölcsönszerződés alapján a felperesnek kölcsönt folyósított.

A II. r. alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő új határozat meghozatalát kérte azzal, hogy amennyiben a bíróság további bizonyítás lefolytatását tartja szükségesnek, rendelje el új eljárás lefolytatását. Felülvizsgálati kérelmét a következőkkel indokolta:

A Kbt. 305.§-a szerint az ajánlatkérő elismerése teremti meg az azonnali beszédési megbízás benyújtásának jogi lehetőségét. A Ptk. szerint jognyilatkozatokat képviselő útján is meg lehet tenni, és nem írja elő, hogy a képviselő minden jognyilatkozatához új meghatalmazást kellene csatolnia. Ha a meghatalmazásról a másik fél tudomást szerzett, az folyamatosan érvényes és hatályos mindaddig, amíg azt a meghatalmazó vissza nem vonja.

A II. r. alperesnek nem kellett megkívánnia a perbeli azonnali beszédési megbízás teljesítéséhez a teljesítésigazolást kiállító felperesi megbízott meghatalmazását, mert ezt egyetlen jogszabály sem írta elő.

A II. r. alperes és a felperes közötti hitelszerződésben folyósítási feltételként került kikötésre, hogy a felperes kössön szerződést a beruházás műszaki ellenőrzésére. Az erre vonatkozó megbízási szerződést a felperes 2005. szeptember 12-én a B. Kft.-vel mint megbízottal megkötötte, és a megbízási szerződés 2.9. pontja szerint a megbízott feladata volt a számlák ellenőrzése és igazolása, a generálkivitelező teljesítésének ellenőrzése is. A kölcsönrészletek lehívásakor is a B. Kft. igazolta a teljesítést, annak érvényességéhez a felperes elismerésére vagy megerősítő nyilatkozatára nem volt szükség. Az alperes számára tehát ismert volt, hogy a teljesítésigazolások kiállítására a felperes képviselőjében a műszaki ellenőr jogosult. A vissza nem vont megbízási szerződésre tekintettel a II. r. alperesnek nem volt oka kételkedni abban, hogy az azonnali beszédési megbízáshoz mellékelte teljesítésigazolás szabályszerű és érvényes.

A vállalkozói munka ellenértékének kifizetése nem értékelhető kárként, csupán a kifizetett összegnek az a része, mely a vállalkozó szerződésszerű teljesítésének értékét meghaladja.

A felperes a jogerős határozat hatályában való fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem alaptalan, a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem minősül jogszabálysértőnek.

A 9/2001. MK. 147. MNB rendelkezés 19.§ (1) bekezdése szerint az azonnali beszédési megbízással a jogosult megbízza a bankszámláját vezető hitelintézetet, hogy bankszámlája javára és a kötelezett bankszámlája terhére meghatározott összeget szedjen be. A perben abban kellett állást foglalni, hogy a II. r. alperes az azonnali beszédési megbízás teljesítésével kártérítési felelősségét megalapozó jogellenes magatartást követett-e el.

A G. Kft. az azonnali beszédési megbízás nyomtatványon a Kbt. 305.§-ának (2) bekezdését jelölte meg a benyújtás indokaként, tehát e jogszabályhelyre alapította a felperes bankszámlája elleni beszédési megbízás benyújtását. Ezért a Kbt. 305.§ (2) bekezdésében írtakra figyelemmel kell állást foglalni abban, hogy az azonnali beszédési megbízás teljesítésekor a II. r. alperes eljárása jogszerű volt-e. A közbeszerzési eljárásban a felperes ajánlatkérőnek, a G. Kft. pedig ajánlattevőnek minősült. A Kbt. 305.§-ának (1) bekezdése szerint az ajánlatkérőként szerződő fél legkésőbb az ajánlattevő teljesítésétől számított 30 napon belül köteles az ajánlattevő felé teljesíteni az ellenszolgáltatást, a Kbt. 305.§-ának (2) bekezdése pedig azt mondja ki, hogy az ajánlatkérőként szerződő fél által igazolt szerződésszerű teljesítés esetén - a 30 napos teljesítési határidő eredménytelen elteltét követően - azonnali beszédési megbízást nyújthat be az ajánlattevőként szerződő fél az ajánlatkérő bankszámlája terhére. A

Kbt. 3.§-ában írtakra tekintettel azt kell megállapítani, hogy a Kbt. 305.§-ának (2) bekezdése a törvénytől eltérést nem engedő, kogens rendelkezést tartalmaz, tehát az azonnali beszédési megbízás benyújtására csak "az ajánlatkérőként szerződő fél által igazolt szerződésszerű teljesítés esetén" ad lehetőséget. A II. r. alperes tehát annak függvényében volt jogosult beszédni a felperes bankszámlája terhére az azonnali beszédési megbízásban megjelölt összeget, hogy a felperes igazolta-e a G. Kft. szerződésszerű teljesítését. A jogvita lényege az volt, hogy a perbeli azonnali beszédési megbízás megfelelt-e a Kbt. 305.§ (2) bekezdésében írt jogszabályi feltételnek; magából a teljesítésigazolásból megállapítható-e, hogy a nyilatkozatot az ajánlattevő tette.

A Ptk. 219.§ (1) bekezdése értelmében jognyilatkozatot főszabályként nemcsak személyesen, hanem képviselő útján is meg lehet tenni. Jogi személy törvényes (szervezeti) képvisellete alapulhat törvényen, vagy hatósági rendelkezésen, illetve alapszabályon, szervezeti szabályon, alapító okiraton is /Ptk. 29.§ (2)-(3) bekezdés/. A jogi személy törvényes képviselője a jogi személy nevében jogokat szerezhet, kötelezettségeket vállalhat, és képviselheti a jogi személyt bíróság vagy hatóság előtt. Képviselati joga általában teljes körű. A jogi személy képvisellete alapulhat jogügyleten is. Képviselati jogot keletkeztet a meghatalmazás mint egyoldalú címzett jognyilatkozat, mely lehet általános vagy egyedi, azaz szólhat a képviselt személy minden ügyében való eljárásra, illetve csak egyes jogcselekmények elvégzésére. A meghatalmazás alapulhat megbízáson tehát kétoldalú jogügyleten is, ilyen esetben a megbízás tartalma határozza meg a képvisellet terjedelmét.

A perbeli esetben az azonnali beszédési megbízáshoz csatolt teljesítés-igazolást nem a felperes szervezeti képviselője írta alá, hanem a műszaki ellenőrként eljáró B. Kft. törvényes képviselője. Az okiratból nem tűnik ki, hogy a nyilatkozatot a felperes nevében tette. Az okirat azt tanúsította, hogy a műszaki ellenőrként eljáró B. Kft. saját nevében igazolta a G. Kft. teljesítését. Ezzel a műszaki ellenőr - az alperes által is ismert - megbízási szerződés alapján a felperes felé fennálló szerződéses kötelezettségét teljesítette. Semmi nem utalt azonban arra, hogy ezt, a beszédési megbízáshoz csatolt nyilatkozatot a B. Kft. a felperes képviselőjeként eljárva tette volna meg. Sem maga az okirat, sem a beszédési megbízás melléklete nem utalt arra, hogy a B. Kft. a felperes képviselétére jogosult lenne, és a teljesítés-igazolást e minőségében tette volna meg. A Legfelsőbb Bíróság már az EBH 2007. évi számában 1619. sorszám alatt közzétett elvi határozatában is kimondta, hogy a Kbt. 305.§ (2) bekezdésén alapuló azonnali beszédési megbízás teljesítésére akkor kerülhet sor, ha egyértelműen megállapítható a csatolt iratokból, hogy a teljesítést igazoló személy az igazolás kiállításakor a kötelezett

képviselőjeként járt el. Ennek megállapításához nem elegendő az, ha a beszédési megbízáshoz csatolt vállalkozási szerződés megbízottnak nevezi a teljesítési igazolást kiállító műszaki ellenőrt, ebből ugyanis még nem egyértelmű a meghatalmazás pontos, félreérthetetlen terjedelme. Nincs akadálya annak, hogy a műszaki ellenőrt a megrendelő meghatalmazza azzal, hogy nevében jognyilatkozatokat tegyen, de a beszédési megbízási benyújtásakor az ily módon létrejött képviseleti jog fennállását és terjedelmét egyértelmű és félreérthetetlen tartalmú okirattal igazolni kell. Ellenkező esetben ugyanis a kötelezett számláját vezető pénzügyintézetnek kell vállalnia annak kockázatát, hogy a megbízási teljesítése után utólag esetleg jogvita alakul ki a megbízója nevében eljáró műszaki ellenőr jognyilatkozatának hatályosságáról, és saját megbízója szerződésszegés miatt ellene fordul.

A fenti elvi határozat jelen eljárásban is irányadó. A felperes törvényes képviselője útján nem igazolta a G. Kft. teljesítését, és azt sem lehet megállapítani, hogy a teljesítés-igazolás kiállításakor a B. Kft. a felperes képviselőjeként, a felperes nevében eljárva tett volna jognyilatkozatot. Emellett a felperes azt sem közölte a II. r. alperessel, hogy a B. Kft. jognyilatkozatát utólag jóváhagyja. Mindezek hiánya miatt viszont a II. r. alperes akkor járt volna el a jogszabályoknak megfelelően, ha visszautasítja az azonnali megbízási teljesítését, tehát az inkasszó teljesítése jogellenes felróható magatartásnak minősült.

Alaptalanul hivatkozott az alperes arra, hogy a műszaki ellenőr meghatalmazását bizonyítja, hogy a kölcsönösszeg lehívása is a megbízott által kiállított teljesítésigazolás alapján történt. Ezt az igazolást a megbízott ellenőrzési jogkörben állította ki és a felperes azt saját nevében mellékelte a hitel igénybevétele végett, a perbeli esetben viszont a megbízott által kiállított igazolást a vállalkozó csatolta anélkül, hogy a felperes magáénak elismerte volna.

Mindezekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 213.§ (3) bekezdése és 275.§ (3) bekezdése alapján a közbenső ítéletet hatályában fenntartotta. A II. r. alperes eredménytelen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, ezért a Pp. 270.§ (1) bekezdése és 78.§ (1) bekezdése alapján kötelezte 8000 Ft + ÁFA, ügyvédi munkadíj formájában felmerült felülvizsgálati perköltség megfizetésére a felperes javára, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (3) és (5) bekezdésében írtak figyelembevétele mellett.

Budapest, 2008. december 2.

Salamonné Dr. Solymosi Ibolya s. k. a tanács elnöke,

**Dr. Lőrincz Györgyné s. k. előadó-bíró,
Gyöngyösiné Dr. Gyügyei Klára s. k. bíró**

A kiadmány hiteléül:

(Hajdu Mihályné)
bíróági írnok